

rummet ca. 1230–1310. For den italienske forfatter har udgangspunktet været familiens historie, som samtidig kunne benyttes til at fremstille Pistoias, fordi de to forløb efter hans mening på mange punkter er uløseligt sammenknyttet.

Stamfaderen Sinibaldus (Sinibaldo) omtales som afdød i et notarialvidne af 1210 18. januar, fotografisk gengivet på tavlen mellem s. 272 og 273, om en godsoverdragelse af hans ældste søn Cancelliero. Denne og senere hans to brødre blev ret hurtigt indvalgt i bystyret (rådet), hvor navnlig den ældste havde betydelig indflydelse indtil sin død i 1255. Han var gift to gange, og børnene af de to ægteskaber blev midtpunkt i to familiegupperinger i Pistoia, de »hvide« (*bianchi*) og de »sorte« (*neri*), som i løbet af tidsrummet ca. 1270–90 kom i skarpt modsætningsforhold til hinanden. Familiestriden delte til sidst byen i to »lejre«, som bekrigede hinanden og tilintetgjorde Pistoias muligheder for at hævde sig som selvstændig bystat, især da man søgte sig forbundsfæller i nabobyen Firenze, hvor man dog udnyttede situationen og gjorde ende på Pistoias selvstændighed i begyndelsen af 1300-tallet.

Skønt forfatteren gerne har villet gøre sin fremstilling så dækkende som muligt for hele byens historie, er der næppe tvivl om, at det originale bidrag i bogen er udnyttelsen af familiens arkiv og dele af Pistoias byarkiv, f. eks. liber censuum communis Pistorii til skildring af Cancellieri'ernes placering i det politiske forløb. En hel del plads ofres på referater og citater af ældre og yngre historikeres behandling af markante situationer, f. eks. fremkomsten af betegnelserne »hvide« og »sorte«. Til gengæld må man nok savne en vurdering af, om der var andet og mere end familiestridighederne, der førte Pistoia ud i afhængigheden af Firenze. Ligeledes savner man et detaljeret register.

Herluf Nielsen

Andreas Röpcke: Das Eutiner Kollegiatstift im Mittelalter 1309–1535. Quellen und Forschungen zur Geschichte Schleswig-Holsteins 71. Neumünster, Karl Wachholtz Verlag 1977. 261 s.

Den nøjagtige undersøgelse af kollegiatkapitlet i Eutin leder tankerne til Arhnums udførlige behandling af Roskilde domkapitel. Mens dansk forskning ejer denne fremragende præstation for ét af de otte domkapitler, er kollegiatkapitlerne, hvoraf der eksisterer to i Danmark: Vor Frue i København og Vor Frue i Haderslev, endnu ikke blevet omfattet med tilsvarende opmærksomhed. Her er helt oplagt et tema, for hvilket Röpckes undersøgelse kunne danne forbillede. Efter en historisk indledning udgår han fra præbenderne og den stiftelse, der ligger bag hver af dem, går derefter videre til de førende embeder – provst, dekan, skolast, thesaurar – og det øvrige tilknyttede personale, samt de opgaver, der påhviler dem (kap. II: »Der innere Aufbau«). Undersøgelser med social placering af stiftsmedlemmerne, deres uddannelse og deres rekruttering følger i et særligt kapitel. De økonomiske betingelser, der varierer fra præbende til præbende, gennemgås udførligt i 4. kapitel, og endelig placeres stiftet i dets forhold til by, adel, biskoppen i Lübeck, og øvrige gejstlighed. Fremstillingen er på 138 sider; resten er fortegnelser over præbender, stiftsherrer og vikarer, samt anmærkninger, litteraturliste og indeks. Her foreligger således en publikation, der ikke løfter stiftets betydning skyhøjt op over den rolle, det i virkeligheden spillede, men på den anden side benytter det eksisterende materiale til bunds, hvilket har resulteret i et virkeligt gedigent og alsidigt billede af én af de kirkelige institutioner, der fandtes så mange af i vores nordeuropæiske middelalder.

Tore Nyberg